

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КОЛЕКТИВИ

Шелудько О.О., викл. каф.

Таврійській державний агротехнічний університет

В умовах демократизації виховання, дотримання прав і свобод людини питання про взаємини колективу й особистості набуває особливої гостроти. Протягом багатьох десятиліть вважалося, що особистість повинна безумовно підкорятися колективу. Тотальна колективізація особистості спричинила втрату нею індивідуальності, набуття положення «гвинтика». Сьогодні вітчизняна наука, опираючись на глибинні філософські концепції людини і досвід світової педагогічної думки, шукає нові рішення проблеми формування особистості шляхом впливу на колектив. Колектив як людська спільнота, що утворює систему колективістських стосунків, є основним чинником формування громадської сутності особистості, розвитку її індивідуальності. Кожна людина більшою чи меншою мірою прагне самоствердитися в колективі, посісти в ньому найзручніше місце. Проте процес включення її в систему колективних взаємин складний, неоднозначний і глибоко індивідуальний. Суттєво залежить входження особистості в колектив від її індивідуального соціального досвіду, який визначає характер суджень учня, систему його ціннісних орієнтацій, лінію поведінки. Характер взаємин особистості і колективу зумовлений не лише якостями особистості, а й особливостями колективу. Одноманітність діяльності й вузький діапазон соціальних ролей у колективі, бідність змісту й одноманітність організаційних форм спілкування між членами колективу, недостатня взаємокультура сприймання, невміння бачити в іншому те цікаве і цінне, що заслуговує на увагу, – все це негативно впливає на встановлення нормальних відносин з тими, хто до нього входить. Виховний колектив відзначається розмаїттю видів, форм суспільно корисної праці та спілкування. Його сутність реалізується в різних аспектах: економічний, політичний, моральний, громадсько-ціннісний, соціальний, культурно-естетичний, юридичний, психологічний, організаційний, педагогічний, індивідуально-особистісний. Колектив є ланкою, що з'єднує особистість із суспільством. Виховання особистості в колективі є втіленням закономірностей розвитку суспільства, адже в колективних взаєминах створюються умови для соціально-психічного її розвитку. Відокремившись від колективу, людина опиняється в соціально-психологічному вакуумі, що значно ускладнює її розвиток. Колектив як людська спільнота, що утворює систему колективістських стосунків, є основним чинником формування громадської сутності особистості, розвитку її індивідуальності. Характер взаємин особистості і колективу зумовлений не лише якостями особистості, а й особливостями колективу. Одноманітність діяльності й вузький діапазон соціальних ролей у колективі, бідність змісту й одноманітність організаційних форм спілкування між членами колективу, недостатня взаємокультура сприймання, невміння бачити в іншому те цікаве і цінне, що заслуговує на увагу, – все це негативно впливає на встановлення нормальних відносин з тими, хто до нього входить. Оцінюючи роль колективу у вихованні особистості значення колективізму як риси особистості, слід мати на увазі, що „ніякі благородні цілі ніколи не були досягнуті без об'єднання людей на певних засадах (безперечно, це не стосується творчості, морального вибору тощо). Отже ми не можемо відкидати все краще, що стосувалося колективістського виховання: вироблення навичок взаємодії і взаємодопомоги, свідомої дисципліни як поваги до інших, до суспільства, вміння рахуватися з нормами життя. Без цього неможливо виховати свідомого громадянина, повноцінного члена суспільства”.